

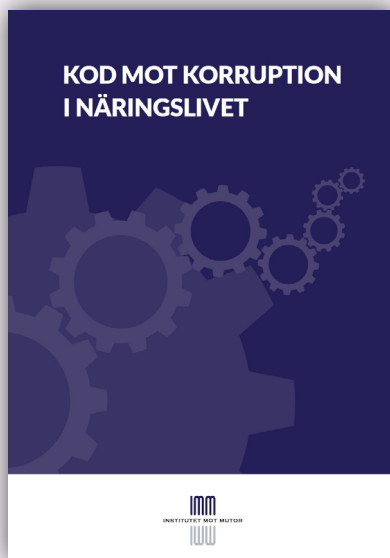
FRÅGOR & SVAR

KOD MOT KORRUPTION I NÄRINGSLIVET

INSTITUTET MOT MUTOR

Den 14 augusti 2020 lanserades en uppdaterad version av Institutet Mot Mutors Näringslivskod: Kod mot korruption i näringslivet.

I detta dokument besvaras frågor om den uppdaterade koden, under fyra frågeavsnitt: [Bakgrund](#), [Innehållsmässiga förändringar](#) (s. 2), [Arbetsprocessen](#) (s. 4) och [Praktiska frågor](#) (s. 6).

BAKGRUND

1) Varför en uppdaterad kod?

Den första versionen av koden kom 2012 i samband med införandet av nuvarande mutlagstiftning och har sedan dess ändrats en gång, år 2014. Eftersom vare sig hur arbetet mot korruption ska bedrivas i stort eller hur förmåner ska hanteras är ett statiskt område är det naturligt att med viss regelbundenhet se över bestämmelserna i koden. Förändringar kan behöva göras mot bakgrund av bland annat samhällsutvecklingen och hur lagstiftningen från tid till annan tolkas av domstolarna. Eftersom det var ett antal år sedan koden senast ändrades var det naturligt för IMM:s styrelse att besluta om att genomföra den översyn av koden som har lett till den uppdaterade versionen.

INNEHÅLLSMÄSSIGA FÖRÄNDRINGAR

2) Vad är de största förändringarna i den uppdaterade koden?

Det har gjorts flera ändringar i förhållande till den tidigare versionen. Strukturellt innehåller koden nu tre huvudavsnitt: ett om förebyggande åtgärder mot korruption, ett om förmåner och ett om mellanhänder. Avsnitten om förebyggande åtgärder och mellanhänder har utvecklats väsentligt. Den uppdaterade koden ger generellt större möjligheter att göra bedömningar i enskilda fall samt att ta hänsyn till internationella förhållanden än den tidigare versionen av koden.

Nedan beskrivs översiktligt de största förändringarna i de olika huvudavsnitten.

Förebyggande åtgärder

Avsnittet är i allt väsentligt nytt och har placerats som första huvudavsnitt för att markera vikten av att företag arbetar förebyggande mot korruption.

Koden ställer numera krav på företag att ha ett strukturerat antikorrupsionsarbete. De åtgärder som krävs ska vara anpassade till företagets storlek och ägarförhållanden, den verksamhet som bedrivs och de korrupsionsrisker som företaget möter. Följande komponenter ska inkluderas i antikorrupsionsarbetet: ställningstagande från ledningen, analys av risken för korruption, interna regler mot korruption, kommunikation och utbildning, system för kontroll av mellanhänder och andra tredjeparter, rapporteringssystem (visselblåsning) samt verktyg för kontroll och uppföljning.

Förmåner

Flera strukturella förändringar har gjorts för att underlätta läsningen. Avsnittet har också kompletterats med ett antal praktiska exempel för att förtydliga reglernas innebörd. Som tidigare skiljer sig bedömningen av om det är tillåtet att ge respektive ta emot en förmån på vem som är mottagare av förmånen.

Som en kodifiering av IMM:s Etiknämnds tidigare beslut tydliggörs i den uppdaterade koden att sådant av obetydligt värde som förekommer vid normalt arbetsrelaterat umgänge, t.ex. kaffe och kaffebröd, inte räknas som förmåner enligt koden.

Det tidigare förbudet att ge förmåner till alla som arbetar med myndighetsutövning eller beslutar om offentlig upphandling har tagits bort och ersatts med ett situationsbaserat förbud att ge förmåner till mottagare vid myndighetsutövning eller offentlig upphandling.

INNEHÅLLSMÄSSIGA FÖRÄNDRINGAR

Offentlig och offentligt finansierad sektor har frikopplats tydligare från privat sektor genom att alla privata aktörer – med undantag från offentligt finansierade aktörer eller företag ägda av staten, kommuner eller regioner – behandlas gemensamt. Banker, försäkringsbolag och andra integritetskänsliga verksamheter likställs därmed inte längre med offentliga aktörer, även om det enligt den uppdaterade koden fortsatt ska gälla högre grad av restriktivitet vid förmåner till mottagare hos sådana privata, integritetskänsliga aktörer.

Den uppdaterade koden ställer oavsett mottagare upp tre kriterier för att det ska vara tillåtet att ge eller ta emot en förmån: öppenhet, förmånen ska inte vara beteendepåverkande och den ska vara måttfull. Måttfullhetsprövningen skiljer sig åt beroende om mottagaren är inom offentlig/offentligt finansierad verksamhet eller privat sektor. Till övervägande del gäller samma bedömningsprinciper som enligt den tidigare versionen av koden. Möjligheterna att bjuda offentliganställda till mingel och andra sammankomster där det bjuds på förtäring har dock gjorts något generösare och för den privata sektorn betonas vikten av affärsmässighet och tillfället särskilt.

Likt tidigare version innehåller den uppdaterade koden en förteckning över förmåner som alltid är otillåtna, men förteckningen har förtydligats.

Mellanhänder

Den uppdaterade koden ger en väsentligt utökad vägledning för hantering av mellanhänder och uppställer dessutom krav på att företag ska ha system för att utvärdera mellanhänder.

Systemet ska säkerställa att företaget riskbedömer, kontrollerar och utvärderar mellanhänder. Det införs också krav på att ha en eskaleringsrutin inom företaget för hur mellanhänder kontrolleras och utvärderas.

Vilka åtgärder som ska ske i de respektive stegen i systemet beskrivs utförligt. Avsnittet kompletteras genomgående med såväl praktiska exempel som tips på verktyg som företag kan använda sig av för hanteringen av mellanhänder.

3) Riktat sig den uppdaterade koden till samma aktörer som innan?

Ja, koden gäller fortsatt för alla aktörer som omfattades enligt den gamla koden. Skrivningarna har dock förenklats och det uttrycks nu som så att koden riktar sig till företag som bedriver näringsverksamhet, oavsett om ägandet är privat eller offentligt, samt till svenska företags filialer och koncernföretag i utlandet.

Koden kan också användas av myndigheter, kommuner och andra aktörer.

INNEHÅLLSMÄSSIGA FÖRÄNDRINGAR

4) Varför byter koden namn?

Den tidigare versionen av koden innehöll främst regler till vägledning för hantering av förmåner, vilket också återspeglades i det tidigare namnet (Kod om gåvor, belöningar och andra förmåner i näringslivet). Den nya versionen av koden innehåller fortsatt regler om hantering av förmåner, men har därutöver uppdaterats med mer omfattande regler om krav på förebyggande åtgärder mot korruption och hantering av mellanhänder. Eftersom koden nu i bredare bemärkelse ger vägledning i arbetet mot korruption har namnet också ändrats till "Kod mot korruption i näringslivet".

Namnbytet påverkar inte det redan etablerade smeknamnet Näringslivskoden.

5) Från när gäller den uppdaterade koden?

Från den 14 augusti 2020.

ARBETSPROCESSEN

6) Vilka har arbetat med koduppdateringen?

Arbetet med kodrevisionen har skett i en kodrevisionskommitté som utsetts av IMM:s styrelse. Severin Blomstrand, tidigare justitieråd vid Högsta domstolen och med omfattande erfarenhet av såväl utredningar som granskning av lagförslag genom sin tjänstgöring i Lagrådet, har varit ordförande i kommittén. De övriga ledamöterna har varit Anders Thorstensson, dåvarande chefsjurist Svenskt Näringsliv, Catharina Gyllencreutz, stadsjurist Stockholms Stad och Leif Gustafson, advokat med omfattande erfarenhet av bland annat korruptionsbrott. IMM:s generalsekreterare Natali Engstam Phalén var sekreterare i kommittén.

7) Hur lång tid har arbetet med uppdateringen tagit?

Tiden från beslut om en översyn och lansering av koden har varit över två och ett halvt år. Beslutet om att koden skulle ses över och eventuellt ändras fattades av IMM:s styrelse i oktober 2017. Därefter inleddes ett omfattande arbete med att tillsätta en kodrevisionskommitté (se ovan), hämta in synpunkter, formulera förslag på ändringar i koden och förankra föreslagna justeringar i näringslivet (se nästa sida).

ARBETSPROCESSEN

8) Hur har arbetet med uppdateringen gått till?

Under 2018 skedde ett stort antal aktiviteter för att hämta in synpunkter på den tidigare versionen av koden. Exempel på aktiviteter som genomfördes är en enkätundersökning riktad till befintliga användare av koden, ett stort antal möten med företrädare från framförallt näringslivet men också offentlig sektor, breda informationsinsatser och uppmaningar om att inkomma med synpunkter på koden genom IMM:s utåtriktade verksamhet samt enskilda möten med relevanta aktörer. Synpunktsinhämtningen avslutades med ett öppet möte hos IMM i januari 2019.

Med grund i inkomna synpunkter, genomgång av relevanta internationella jämförelsedokument samt den utveckling som skett inom antikorrptionsområdet arbetade kodrevisionskommittén under våren 2019 fram ett förslag på uppdaterad kod som gjordes tillgängligt för kommentarer. Utöver att förslaget fanns tillgängligt på IMM:s hemsida skedde ett stort antal aktiviteter för att hämta in synpunkter från specifika grupper. Som exempel på aktiviteter genomfördes rundabordssamtal med IMM:s stödjande medlemmar, referensgruppsmöten med ett antal storföretag och flera informationsinsatser för att informera om kodförslaget och möjligheten att lämna kommentarer.

Samtliga kommentarer och synpunkter som lämnats på förslaget till uppdaterad kod behandlades av kodrevisionskommittén och ledde i flera fall till justeringar av kodförslaget. I december 2019 lämnade kodrevisionskommittén sitt förslag till reviderad kod till IMM:s styrelse.

IMM:s styrelse behandlade kommitténs förslag till reviderad kod under våren 2020 och tog också hänsyn till den mutbrottsdom som meddelades i mars 2020 av Högsta domstolen rörande tillåtligheten att lämna förmåner till myndighetsföreträdare (mål B 5301-18).

Den 10 juni 2020 fastställde IMM:s styrelse koden i dess uppdaterade lydelse, att gälla från och med den 14 augusti 2020.

PRAKTISKA FRÅGOR

9) Finns det ett jämförelsedokument mellan den föregående och nya versionen av koden?

Ja, vi har tagit fram ett sådant dokument som finns tillgängligt på förfrågan per mail (info@institutetmotmutor.se). Det har dock skett omfattande såväl layout- som textmässiga ändringar varför jämförelsedokumentet kan upplevas som svårläst.

10) Var kan jag vända mig om jag har specifika frågor om kodens regler?

Det är IMM:s Etiknämnd som har till uppgift att tolka kodens regler. Etiknämnden fattar beslut på begäran av någon som berörs av kodens regler och alla Etiknämndens beslut publiceras i anonymiserad form på IMM:s hemsida.

Mer information om Etiknämnden och hur det går till att begära ett beslut hittar du [här](#).

För generella frågor om koden eller arbetet med uppdateringen, kontakta IMM:s kansli per mail (info@institutetmotmutor.se) eller telefon (08-555 100 45).

11) Hur får jag tag på koden?

Koden går att ladda ned i pdf-format på IMM:s hemsida [här](#).

Det går också bra att beställa koden i tryckt format utan kostnad (portokostnad faktureras vid större beställningar). Skicka i sådant fall ett mail till info@institutetmotmutor.se.

12) Kan man få ett utdrag som innehåller enbart vissa delar av koden?

Ja, eftersom det delvis kan vara olika målgrupper som läser olika delar av koden har vi möjliggjort att avsnittet om förmåner respektive mellanhänder kan läsas separat genom att dessa finns tillgängliga som utdrag.

Utdraget för avsnittet om förmåner finns nedladdningsbart i pdf-format [här](#) och kan också beställas i tryckt format genom att maila info@institutetmotmutor.se.

Utdraget för avsnittet om mellanhänder kan enbart laddas ner i pdf-format [här](#).

För mer information om IMM, vänligen besök vår hemsida

www.institutetmotmutor.se